

УДК 336.1

<https://doi.org/10.31713/ve4202417>

JEL: H60, H52

Мельник Л. В. [1; ORCID ID: 0000-0003-3628-9160],

д.е.н., професор,

Кондрацька Н. М. [1; ORCID ID: 0000-0001-9103-6241],

к.е.н., доцент,

Мельник Л. М. [1; ORCID ID: 0000-0003-1731-1860],

к.е.н., доцент

¹Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

У статті досліджено теоретичні аспекти формування механізму фінансування вищої освіти. Виокремлено джерела фінансування вищої освіти. Проведено аналіз видатків зведеного бюджету України на освіту за період 2021–2023 років. Проаналізовано стан фінансування вищої освіти за рівнями і джерелами фінансування та у розрізі замовників. Визначено проблеми фінансування вищої освіти та запропоновано заходи щодо диверсифікації джерел та форм фінансування вищої освіти в умовах війни.

Ключові слова: вища освіта; заклади вищої освіти; видатки бюджету; фінансування вищої освіти.

Постановка проблеми. В Україні освіта визнана пріоритетною сферою для соціально-економічного, інтелектуального, духовного та культурного розвитку суспільства і держави на законодавчому рівні. Водночас, однією з ключових невирішених проблем у цій галузі залишається її фінансування. Необхідність покращення моделі фінансового забезпечення системи освіти пов'язана насамперед з тим, що діючі на сьогодні методи щодо управління грошовими потоками не забезпечують ефективність витрат освітніх закладів. Тому проблема ефективності фінансового забезпечення системи вищої освіти заслуговує особливої уваги щодо пошуку шляхів її модернізації та реформування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням проблем фінансового забезпечення сфери освіти займалося чимало вітчизняних науковців, зокрема: Т. Боголіб, О. Красільник, З. Варналій, І. Вахович, О. Василик, Т. Єфименко, І. Каленюк, В. Опарін, Л. Шевченко та багато інших. Проте реалії сьогодення потребують пошуку шляхів ефективного управління фінансуванням

зкладів вищої освіти та напрямів його оптимізації, зважаючи на обмеженість фінансових ресурсів в бюджетній системі, спричинену збройною агресією Росії.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження та аналіз організації фінансування вищих навчальних закладів України, а також обґрунтування пропозицій щодо його покращення в сучасних політичних та економічних умовах.

Виклад основного матеріалу. Прийняття Україною рішення рухатись у напрямку сучасних економічних та соціальних зрушень, перехід до інноваційного типу економіки здійснює неабиякий тиск на сферу вищої освіти, вимагаючи від неї концентрації всіх можливих зусиль для підвищення ефективності функціонування.

На сьогодні в Україні існує три види формальної післясередньої освіти: професійно-технічна освіта, фахова передвища освіта та вища освіта. Станом на 1 січня 2024 р. реалізують освітні програми у сфері вищої освіти 633 заклади, 121 з яких є відокремленими структурними підрозділами. За категоріями такі заклади освіти розподіляються наступним чином: 62,2% – заклади вищої освіти; 8,7% – заклади фахової передвищої освіти, 29,1% – наукові інститути [1, С. 10].

На початок 2024 року в Україні налічувалося 1 176 727 здобувачів, що навчаються в закладах вищої освіти та наукових установах. Розподіл здобувачів за рівнями вищої освіти є таким: ступінь «молодший бакалавр» здобувають 1 617 осіб (< 1%), «бакалавр» – 781 286 осіб (67%), «спеціаліст» – 159 осіб (< 1%), «магістр» – 343 772 особи (29%), «доктор мистецтва» – 162 особи (< 1%), «доктор філософії» – 47 853 особи (4%) [1, С. 15].

Ефективність роботи освітнього сектору значною мірою залежить від рівня його фінансування. У сучасній економічній літературі термін «фінансування» трактується досить широко і часто має різні значення, тому немає єдиного визначення його сутності. Так, професор Каленюк І. С. визначає фінансування освіти як систему відносин, пов'язаних із формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів у сфері освіти. Вона вважає, що фінансування включає сукупність фондів фінансових ресурсів, які формуються завдяки взаємодії різних рівнів управління у сфері вищої освіти й забезпечують функціонування освітніх закладів [2, С. 173].

Інший український науковець О. В. Красільник зазначає, що фінансування державних закладів вищої освіти характеризується рівнем їхніх фінансових ресурсів, який забезпечує систематичне та стабільне надходження коштів, їх ефективне і раціональне

використання, а також здатність самостійно залучати фінансові ресурси відповідно до чинного законодавства [3, С. 110].

Фінансування освіти охоплює процеси формування, розподілу та використання фінансових ресурсів у сфері освіти. Отримання вищої освіти в Україні здійснюється переважно двома, а теоретично – трьома способами:

- навчання за кошти державного або місцевого бюджету – студент здобуває освіту безкоштовно, оскільки витрати покриваються за рахунок державного (регіонального) замовлення. У повсякденному вжитку це називається «навчання на бюджеті»;
- навчання за кошти фізичних та юридичних осіб – студент самостійно оплачує вартість навчання. Цей спосіб фінансування відомий як «навчання на контракті»;
- навчання на контракті із залученням цільового пільгового державного кредиту – студенти оплачують навчання за рахунок пільгового кредитування, проте кількість осіб, які можуть скористатися цим механізмом, обмежена [4, С. 21].

Відповідно до законодавства, державні заклади вищої освіти фінансуються з державного бюджету через державне замовлення та інші джерела, що відповідають вимогам законодавства. При цьому враховуються принципи цільового та ефективного використання коштів, а також забезпечуються публічність і прозорість у процесі ухвалення рішень. Комунальні заклади вищої освіти отримують фінансування з місцевих бюджетів та інших дозволених джерел, тоді як приватні заклади фінансуються їх засновниками та іншими джерелами, що не суперечать законодавчим нормам [5]. А. О. Касич підкреслює, що фінансування освіти залежить від обраного підходу та вибору одного чи декількох можливих варіантів, зокрема таких, як державне і комерційне фінансування, спонсорські внески, комбіноване фінансування тощо. Форми фінансування закладів вищої освіти більш детально наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Джерела фінансування вищої освіти [6, С. 2]

Державне фінансування	Недержавне фінансування
<ul style="list-style-type: none">– пряме фінансування (з одного або декількох рівнів державного управління) на основі кошторисів або нормативів;– додаткові асигнування за окремими категоріальними програмами, заходами;– дотації або субвенції для вирівнювання диспропорцій між регіонами;– фінансування специфічних програм (кредитування навчання, ваучерна освіта);– виділення матеріальних ресурсів, надання пільг;– за формулою, яка враховує певні кількісні та якісні показники діяльності навчального закладу;– за конкурсом;– гранти	<ul style="list-style-type: none">– кошти, одержані на навчання, підготовку, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів відповідно до укладених договорів;– плата за надання додаткових освітніх послуг;– кошти, одержані за науково-дослідні роботи та інші роботи, виконані закладом освіти на замовлення підприємств, установ, організацій та громадян;– доходи від надання в оренду приміщень, споруд, обладнання;– кредити банків, доходи від розміщення на депозитних вкладах тимчасово вільних позабюджетних коштів;– добровільні грошові внески, матеріальні цінності, одержані від підприємств, установ, організацій, громадян

О. В. Тимошенко справедливо наголошує, що основним принципом побудови фінансового механізму вищої освіти є принцип стратегічної орієнтованості. Він передбачає розробку чіткої стратегії для організації фінансових відносин, що сприятиме ефективному функціонуванню системи вищої освіти відповідно до соціально-економічних пріоритетів суспільства [7, С. 129].

Можна стверджувати, що механізм фінансування вищої освіти являє собою сукупність форм, методів, інструментів та важелів, які пов'язані з фінансовим забезпеченням та фінансовим регулюванням в галузі вищої освіти (рис. 1).

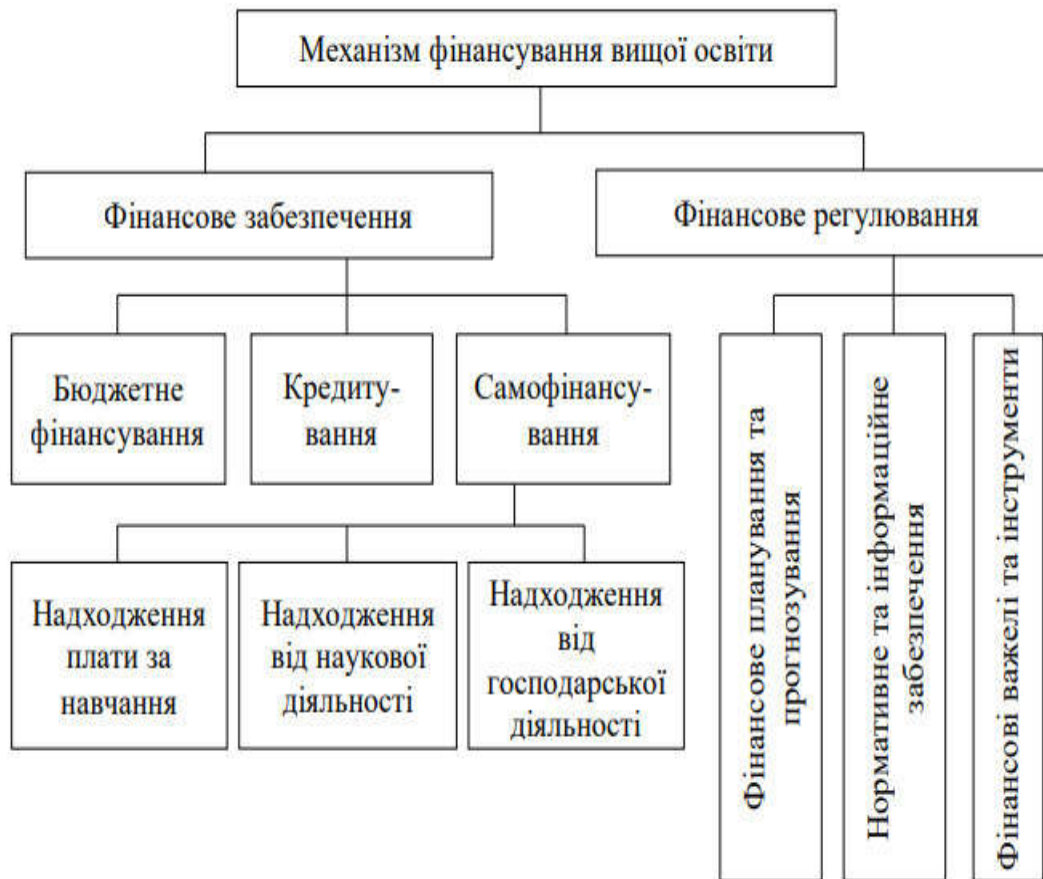

Рис. 1. Механізм фінансування вищої освіти [8, С. 131]

Основним джерелом фінансування для державних та комунальних закладів є бюджетні ресурси, які передбачають надання безповоротних коштів із державного або місцевого бюджету. Це фінансування здійснюється на основі нормативного методу формування та використання фінансових ресурсів.

У приватних закладах вищої освіти головним джерелом фінансування виступає самофінансування, що ґрунтується на використанні власних ресурсів для розвитку установ. Окрім того, такі заклади мають можливість залучати кредити від банківських установ.

Кредитування охоплює отримання позикових коштів як студентами, так і навчальними закладами. У розвинених країнах практика кредитування передбачає надання кредитів за участю держави, комерційних банків та безпосередньо сфери освіти. Кредит на вищу освіту дозволяє студентам компенсувати фінансові витрати на навчання та збільшує їхню особисту зацікавленість у виборі

вищого навчального закладу, оскільки успішне навчання стає важливим для подальшого працевлаштування та повернення кредиту [3, С. 111].

У Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки [9] визнається важливість вищої освіти у суспільстві й економіці, проте зниження державних видатків на освіту, яке спостерігається останні роки в Україні, дає підстави для висновку, що ця галузь не є пріоритетною для держави. Так, якщо у 2021 році загалом видатки на освіту склали 16,97% від видатків зведеного бюджету, то у 2023 році цей відсоток знизився до 6,95% (табл. 2).

Таблиця 2
Видатки зведеного бюджету України на освіту у 2021–2023 роках,
млрд грн [10]

Показники	2021	2022	2023	Відхилення 2023/2021, %
Видатки бюджету, всього	1844,4	3043,5	4440,9	240,8
в т.ч. видатки на освіту	312,9	290,8	308,6	98,6
з них видатки на вищу освіту	49,8	45,9	46,5	93,4
Частка у видатках на освіту, %	15,9	15,8	15,1	95,0
Частка у загальних видатках бюджету, %	2,7	1,5	1,0	37,0
Частка видатків на освіту у ВВП країни, %	5,7	5,6	4,7	82,5

Очевидно, що при зростанні загальної величини державних видатків за три роки більше, ніж у 2,4 рази, видатки на освіту поступово скорочуються. Так, у 2023 році на освіту загалом було витрачено на 4,3 млрд грн менше, ніж у 2021 році, що становить 98,6%. Ще більше скорочення видатків відбулося у сфері вищої освіти: у 2023 році на фінансування закладів вищої освіти з бюджету витрачено на 3,3 млрд грн (6,6%) менше, ніж у 2021 році. Відповідно скоротилася і частка видатків на вищу освіту у загальних видатках зведеного бюджету з 2,7% – у 2021 році до 1% – у 2023 році. Результатом чого є скорочення доступу громадян до отримання вищої освіти, передусім на навчання за рахунок державного бюджету.

Скоротилася і частка видатків на освіту по відношенню до номінального ВВП країни з 5,7% до 4,7%, або на 17,5%. Водночас відповідно до ст. 61 Закону України «Про освіту» визначається необхідний обсяг бюджетних асигнувань на сферу освіти у розмірі не менше 7% від ВВП. Зауважимо, що із моменту набуття незалежності,

Україні не вдалося вийти на такий рівень фінансування освіти жодного бюджетного року.

Державне замовлення виступає одним із механізмів фінансування освітньої сфери, яке передбачає підтримку підготовки кадрів, науково-педагогічних та робітничих штатів, а також їхнє підвищення кваліфікації та перепідготовку.

За рахунок коштів державного чи місцевого бюджетів вищу освіту здобувають більше третини студентів – 34,2% на противагу 65,7% здобувачів, які навчаються за кошти фізичних і юридичних осіб. Також близько 2000 здобувачів навчаються за ваучером, за пільговим довгостроковим кредитом – 18 здобувачів, за цільовим пільговим державним кредитом – 2 здобувачі [1, С. 15].

Залежно від джерел фінансування та рівнів вищої освіти розподіл здобувачів є таким (рис. 2): 58% здобувачів рівня «молодший бакалавр» навчаються за контрактом і 42% – за кошти бюджету; 63% здобувачів рівня «бакалавр» навчаються на контракті і 37% – за кошти бюджету (частка здобувачів, що навчаються за ваучером або мають пільговий довгостроковий кредит, становить менше 1%); 71% здобувачів рівня «магістр» навчаються за контрактом і 28% – на бюджеті (частка здобувачів, що навчаються за ваучером, становить 1%, а частка здобувачів, що мають пільговий довгостроковий кредит, – менше 1%); 65% здобувачів рівня «доктор філософії» навчаються за контрактом і 35% – за бюджетні кошти (частка здобувачів, що навчаються за ваучером або мають пільговий довгостроковий кредит, становить менше 1%); 56% здобувачів рівня «доктор мистецтва» навчаються за контрактом і 44% – за кошти бюджету.

Державне замовлення відповідає потребам 24 державних організацій, з яких найбільш вагомими є МВС, Міністерство оборони, МОН, МОЗ та МКІП. Найбільший обсяг замовлень надається МОН: у 2021 році він становив 70,4%, але у 2022 та 2023 роках спостерігалось зниження до 62% та 57% відповідно. Проте, за останні роки спостерігається тенденція до зростання державного фінансування замовлень для МВС та Міністерства оборони, яке обумовлене воєнним станом в країні та збільшенням потреб у фахівцях в цих сферах (рис. 3).

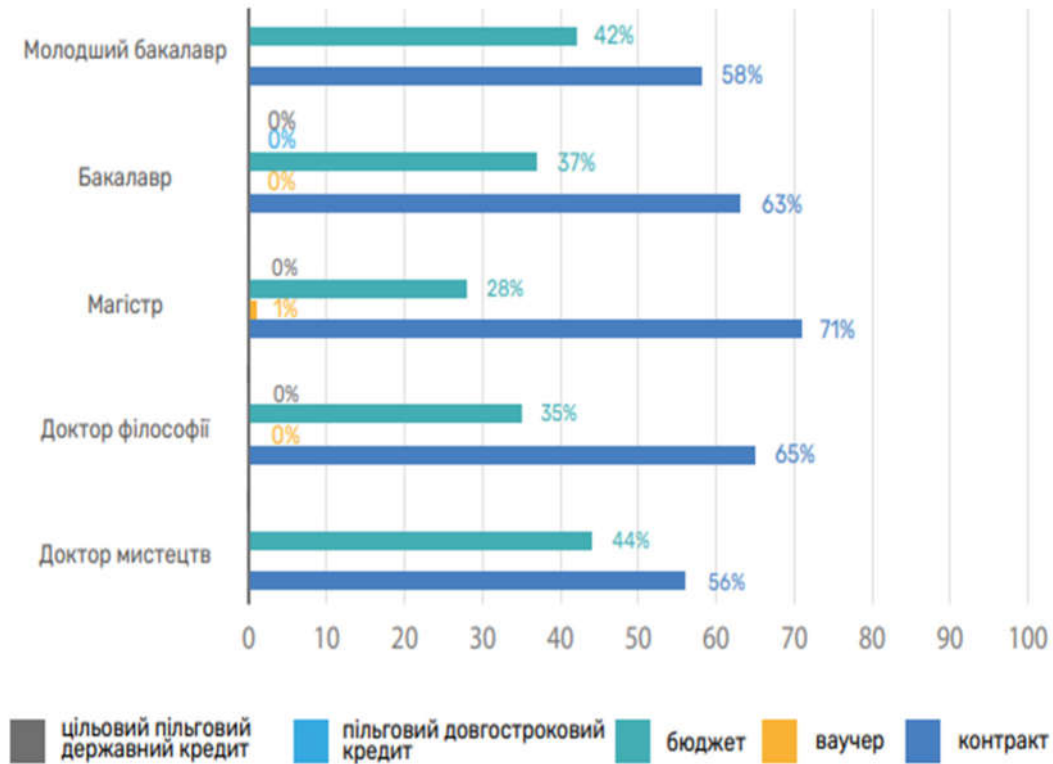

Рис. 2. Кількість здобувачів за рівнями вищої освіти та джерелами фінансування у 2023 році [1, С. 18]

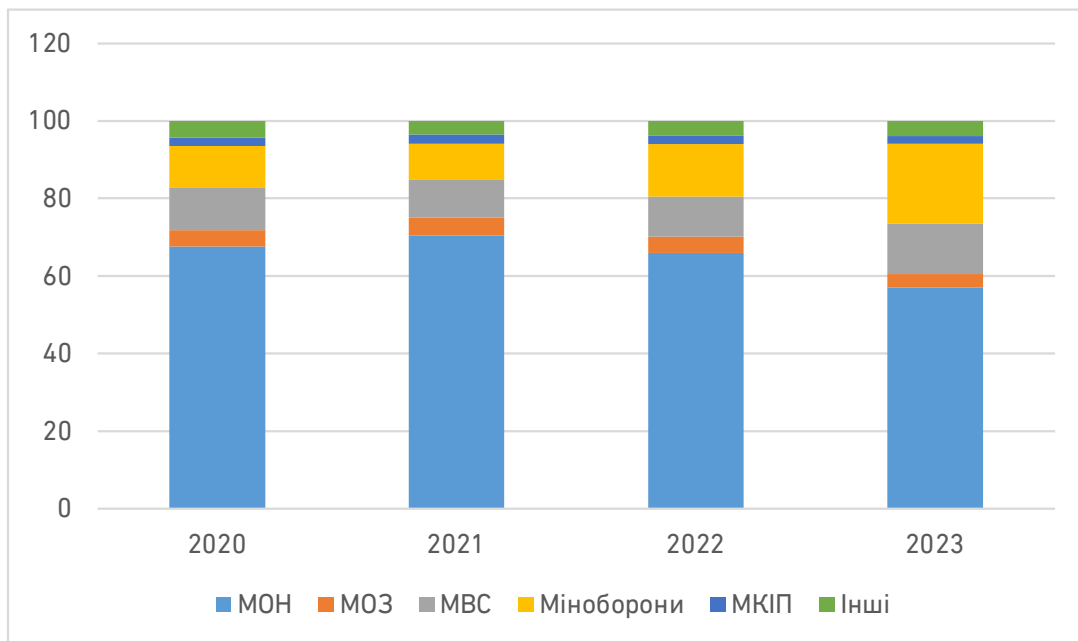

Рис. 3. Розподіл коштів, передбачених у державному бюджеті на фінансування державного замовлення у розрізі замовників [1]

Повномасштабне вторгнення російських військ до України, розпочате 24 лютого 2022 року, призвело до серйозних негараздів для системи вищої освіти країни, порівняно з попередніми роками, коли діяли карантинні обмеження. Збитки структур вищої освіти, проблеми з людським капіталом та відновлення освітнього процесу в умовах воєнного конфлікту стали великими викликами.

Перед початком вторгнення часткова адаптація українських закладів вищої освіти до карантинних обмежень дала цінний досвід, який сприяв відновленню навчального процесу. Набуті під час пандемії навички стали важливими для забезпечення роботи закладів освіти в умовах війни, навіть за умови пошкодження їхньої інфраструктури.

За оцінками експертів, збитки, завдані російськими військами українській інфраструктурі, перевищують 140 млрд доларів США, з яких близько 6% припадає на освітню інфраструктуру. Після початку повномасштабної збройної агресії фінансування вищої освіти з державного бюджету було скорочено. Зокрема, обсяги фінансування деяких бюджетних програм, що перебувають у компетенції Міністерства освіти і науки, зменшилися на 10%.

На початку березня 2022 року Уряд призупинив чинність документів, які встановлювали індикативні витрати на підготовку студентів за «контрактом» (за кошти фізичних та юридичних осіб), а також механізм розподілу видатків державного бюджету між вищими навчальними закладами.

З 1 січня 2024 року формульне фінансування відновлено з певними змінами, пов'язаними з коригуванням коефіцієнта регіональної підтримки на користь ЗВО у прифронтових регіонах та поверненням автономії закладу освіти в плануванні оплати праці викладачів незалежно від кількості здобувачів.

Розмір виділених державних коштів для кожного університету визначається залежно від 5 критеріїв, причому основний критерій розподілу – це контингент здобувачів, які навчаються за кошти бюджету. Крім того, враховується: кількість коштів (приведено на одного працівника), які ЗВО заробив від надання науково-технічних, консультаційних послуг або отримав у формі грантів на наукові розробки; місце в міжнародних рейтингах або участь у європейських проєктах; відсоток випускників, які працевлаштовані; регіональний коефіцієнт – для підтримання закладів освіти у прифронтових регіонах.

Підсумовуючи, можна зазначити, що українські регулятори у галузі вищої освіти доволі ефективно вирішили виклики воєнного стану. Разом з тим, фінансування вищої освіти має системні недоліки, тому ЗВО постійно відчують брак коштів на забезпечення функціонування, що вимагає необхідність диверсифікації джерел та форм фінансування розвитку вищої освіти України та діяльності бюджетних ЗВО.

Висновки. Отже, усвідомлюючи важливу роль держави у забезпеченні адекватного фінансування сфери вищої освіти в умовах обмеженості ресурсів, потрібно насамперед вдосконалити механізми фінансування вищої освіти, зокрема формульні. Можливостями для збільшення фінансування також є ширше використання методу співфінансування, державно-приватного партнерства; активне подання заявок на гранти вітчизняних і міжнародних організацій, участь у міжнародних програмах (Tempus, Erasmus+ тощо); розміщення коштів спеціального фонду на поточних рахунках банків; заохочення благодійників (у т. ч. успішних випускників) до добровільних внесків; створення комплексної системи стимулів для українських випускників шкіл на користь навчання в Україні; використання частини коштів, отриманих від навчання іноземних студентів в Україні, для створення окремих державних фондів, які фінансуватимуть міжнародні обміни та стажування найкращих українських студентів. Основним напрямом покращення ситуації у сфері функціонування закладів вищої освіти повинно бути максимальне залучення науковців до державних та регіональних програм. Це дозволить створити нову систему вищої освіти, в якій університети матимуть академічну та фінансову автономію та повністю використовуватимуть її.

1. Доповідь про якість вищої освіти в Україні, її відповідність завданням сталого інноваційного розвитку суспільства у 2023 році. Київ : НАЗЯВО, 2024. 104 с. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2024/05.pdf> (дата звернення: 01.11.2024).
2. Каленюк І. С. Проблеми удосконалення фінансово-економічного управління системою освіти. *Вісник Київського Національного університету технологій та дизайну*. 2013. № 5. С. 172–178.
3. Красільник О. В. Проблеми та перспективи фінансування вищих навчальних закладів України. *Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Економіка*. 2015. № 2 (167). С. 110–117.
4. Вища освіта в Україні: порядок денний для реформ / за заг. ред. Є. Б. Ніколаєва. Київ : Представництво Фонду Конрада Аденауера в Україні, 2017. 61 с. URL: https://www.kas.de/documents/252038/253252/7_dokument_dok_pdf_49177_13.pdf/&t=806793. (дата звернення: 01.11.2024).
5. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 01.11.2024).
6. Касич А. О., Циган В. А. Особливості фінансування вищої

освіти в Україні та інших країнах світу. *Ефективна економіка*. 2013. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2587> (дата звернення: 01.11.2024). **7.** Тимошенко О. В., Федорова В. А. Фінансові аспекти конкурентоспроможності вищої освіти в Україні : монографія. Дніпропетровськ : Пороги, 2008. 390 с. **8.** Мельник Л. М., Яковчук О. Механізм фінансування вищої освіти в Україні. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки*. 2019. Вип. 3 (83). С. 130–139. URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/15274/> (дата звернення: 01.11.2024). **9.** Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2022/04/15/VO.plan.2022-2032/Stratehiya.rozv.VO-23.02.22.pdf>. (дата звернення: 01.11.2024). **10.** Державний вебпортал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua/> (дата звернення: 01.11.2024).

REFERENCES:

1. Dopovid pro yakist vyshchoi osvity v Ukraini, yii vidpovidnist zavdanniam staloho innovatsiinoho rozvytku suspilstva u 2023 rotsi. Kyiv : NAZlaVO, 2024. 104 s. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2024/05.pdf> (data zvernennia: 01.11.2024). **2.** Kaleniuk I. S. Problemy udoskonalennia finansovo-ekonomichnoho upravlinnia systemoiu osvity. *Visnyk Kyivskoho Natsionalnoho universytetu tekhnologii ta dyzainu*. 2013. № 5. S. 172–178. **3.** Krasilnyk O. V. Problemy ta perspektyvy finansuvannia vyshchych navchalnykh zakladiv Ukrainy. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu im. Tarasa Shevchenka. Ekonomika*. 2015. № 2 (167). S. 110–117. **4.** Vyshcha osvita v Ukraini: poriadok dennyi dlia reform / za zah. red. Ye. B. Nikolaieva. Kyiv : Predstavnytstvo Fondu Konrada Adenauera v Ukraini, 2017. 61 s. URL: https://www.kas.de/documents/252038/253252/7_dokument_dok_pdf_49177_13.pdf/&t=806793 (data zvernennia: 01.11.2024). **5.** Pro vyshchu osvitu : Zakon Ukrainy vid 01.07.2014 r. № 1556-VII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (data zvernennia: 01.11.2024). **6.** Kasych A. O., Tsyhan V. A. Osoblyvosti finansuvannia vyshchoi osvity v Ukraini ta inshykh krainakh svitu. *Efektyvna ekonomika*. 2013. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2587>. (data zvernennia: 01.11.2024). **7.** Tymoshenko O. V., Fedorova V. A. Finansovi aspekty konkurentospromozhnosti vyshchoi osvity v Ukraini : monohrafiia. Dnipropetrovsk : Porohy, 2008. 390 s. **8.** Melnyk L. M., Yakovchuk O. Mekhanizm finansuvannia vyshchoi osvity v Ukraini. *Visnyk Natsionalnoho universytetu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannia. Ekonomichni nauky*. 2019. Vyp. 3 (83). S. 130–139. URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/15274/> (data zvernennia: 01.11.2024). **9.** Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022–2032 roky. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2022/04/15/VO.plan.2022-2032/Stratehiya.rozv.VO-23.02.22.pdf>. (data zvernennia: 01.11.2024). **10.** Derzhavnyi vebportal biudzhetu dlia hromadian. URL: <https://openbudget.gov.ua/> (data zvernennia: 01.11.2024).

Melnyk L. V. [1; ORCID ID: 0000-0003-3628-9160],

Doctor of Economics, Professor,

Kondratska N. M. [1; ORCID ID: 0000-0001-9103-6241],

Candidate of Economics (Ph.D.), Associate Professor,

Melnyk L. M. [1; ORCID ID: 0000-0003-1731-1860],

Candidate of Economics (Ph.D.), Associate Professor

¹National University of Water and Environmental Engineering, Rivne, Ukraine

PROBLEMS OF FINANCING HIGHER EDUCATION IN TODAY'S CONDITIONS

One of the most important unsettled problems of the state in the field of education remains the problem of its financing. The purpose of the article is to study and analyze the organization of financing of higher educational institutions of Ukraine, as well as to substantiate proposals for its improvement in modern political and economic conditions.

Financing of education includes the formation, distribution and use of financial resources in the educational sphere. The mechanism of financing of higher education is a set of forms, methods, tools and levers that are related to financial provision and financial regulation.

The process of financing education depends on the approach to its implementation and the choice of possible alternatives, such as state and commercial financing, sponsorship contributions, combined financing, etc.

In recent years, there has been a decrease in state spending on education, which results in a reduction in citizens' access to higher education at the expense of budget funds. In war conditions, the volume of state orders for the Ministry of Internal Affairs and the Ministry of Defense increases, while the state order for the Ministry of Education and Science decreases.

The amount of allocated state resources for each university is determined depending on the following criteria: the contingent of applicants who study at the expense of the budget; the amount of income received from the provision of scientific and technical, consulting services or grants for scientific developments; place in international rankings or participation in European projects; percentage of graduates who are employed; regional coefficient.

An increase in funding is possible through: using the co-financing method, public-private partnership; active submission of applications for grants from domestic and international organizations, participation in international programs; placing special fund funds in current bank accounts; encouraging benefactors to make voluntary contributions; creating a comprehensive system of incentives for Ukrainian school graduates in favor

of studying in Ukraine; using part of the funds received from the education of foreign students to create state funds that will finance international exchanges and internships of Ukrainian students.

The main direction for improving the situation in the sphere of functioning of higher education institutions should be the maximum involvement of scientists in state and regional programs. This will allow for the creation of a new higher education system in which universities will have academic and financial autonomy and will fully utilize it.

Keywords: higher education; higher education institutions; budget expenditures; financing of higher education.

Отримано: 08 грудня 2024 року
Прорецензовано: 13 грудня 2024 року
Прийнято до друку: 20 грудня 2024 року